

Prima instanță: Judecătoria Cahul, judecător I. Gorlenco

Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul, judecători G. Vavrin, R. Petrov, I. Dănăilă

DECIZIE

28 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Svetlana Filincova
Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Nina Vascan

examinând recursurile declarate de către Ministerul Afacerilor Interne și Consiliul raional Cahul,

în cauza civilă la cererea înaintată de Lily Kliatchko, persoană interesată Ministerul Afacerilor Interne, Primăria Cahul și Consiliul raional Cahul, cu privire la constatarea faptului represiunilor politice,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 15 august 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Lily Kliatchko, prin intermediul avocatului Serghei Rașcov, și casată hotărârea Judecătoriei Cahul din 14 februarie 2017, de respingere a cererii, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere a cererii,

c o n s t a t ă :

La 26.05.2016, petiționara Kliatchko Lily, a depus în Judecătoria Cahul o cerere cu privire la constatarea faptului represiunilor politice.

În motivarea cererii, reclamanta a indicat că este fiica lui Volf (numele de domnișoară ȘTEINBERG), s-a născut și a locuit pe teritoriul Basarabiei, apoi a Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești, în orașul Cahul și, în perioada regimului totalitar, cuprinsă între anii 1940-1955, împreună cu familia a fost supusă represiunilor, din partea organelor de stat, administrative și altor organe ale puterii sovietice (Sovietul Comisarilor Poporului al RSSM/NKVD/etc.) sub formă de expropriere (naționalizare), a bunurilor, ce-i aparțineau ei și familiei sale cu drept de proprietate privată, o parte din ele aflându-se în orașul Cahul, iar cealaltă

parte - în comuna Hîncești, RSSM (actualmente orașul Hîncești, Republica Moldova).

La momentul actual petiționara a indicat că deține cetățenia Statului Israel și locuiește în Statul Israel.

Familia în care trăia și a fost supusă represiunii politice, era compusă din:

- tatăl ei, Șteinberg Volf, născut la data de XXXXXX, în s. Kotovskoe, Județul Chișinău, RSSM (actualmente orașul Hîncești, Republica Moldova),

- mama ei Șteinberg Ruhlea, născută la data de XXXXXXXX, în or. Cahul, Județul Cahul, RSSM (actualmente or. Cahul, Republica Moldova),

- bunica pe linia mamei, Kronfeld Bruha, născută aproximativ în XXXXXXXX în or. Cahul, Basarabia (actualmente or. Cahul, Republica Moldova),

- bunelul pe linia mamei, Kronfeld Miheli, născut aproximativ în perioada anilor XXXXXXXX, în or. Cahul, Basarabia (actualmente or. Cahul, Republica Moldova),

- bunelul pe lina tatălui, Șteinberg Meer Chersș, născut aproximativ în perioada anilor XXXXXXXX, în or. Cahul, Basarabia (actualmente or. Cahul, Republica Moldova).

Cât privește lista bunurilor expropriate (naționalizate) de autoritățile sovietice de la ea și familia ei, în perioada anilor 1940-1955, aceasta include următoarea avere:

- terenul de pământ situat în or. Cahul (actualmente or. Cahul, Republica Moldova), amplasamentul exact - dinspre nord se mărginește cu strada Moldovenească (actuala str. Bogdan Petriceicu- Hașdeu), dinspre sud - cu locul de curte al lui Petru Kelofliskii, dinspre est - cu locul de curte al Virginiei Buzbei, dinspre vest - cu strada Evreiască (actuala str. Mihai Eminescu), cu suprafața de 0,16-018 ha, actualul nr. cadastral din registrul bunurilor imobile - XXXXXXXX și XXXXXXXX, proprietar fiind bunica petiționarei pe linia mamei Kronfeld Bruha;

- casa de locuit nr. 1, în care a locuit cu familia sa, situată în or. Cahul, Republica Moldova, amplasamentul exact - dinspre nord se mărginește cu strada Moldovenească (actuala str. Bogdan Petriceicu-Hașdeu), dinspre sud - cu locul de curte al lui Petru Kelofliskii, dinspre est - cu locul de curte al Virginiei Buzbei, dinspre vest - cu strada Evreiască (actuala str. Mihai Eminescu), cu drept de proprietate comună a bunicii și a bunelului petiționarei pe linia mamei, Kronfeld Bruha;

- casa de locuit nr. 2 situată în or. Cahul, str. Bogdan Petriceicu-Hașdeu, amplasamentul exact - este situată pe terenul menționat, care dinspre nord se mărginește cu strada Moldovenească (actuala str. Bogdan Petriceicu-Hașdeu), dinspre sud - cu locul de curte al lui Petru Kelofliskii, - dinspre est - cu locul de curte al Virginiei Buzbei, dinspre vest - cu strada Evreiască (actuala str. Mihai

Eminescu), actualul număr cadastral din Registrul bunurilor imobile al RM - XXXXXXXX.XX, proprietar fiind bunica petiționarei pe linia mamei, Kronfeld Bruha, în prezent în această clădire se află Școala de arte;

- întreprinderea comercială situată în or. Cahul, str. Regelui Ferdinand II (denumire valabilă pentru anul 1941, astăzi se numește Bulevardul Victoriei), proprietar fiind bunica petiționarei pe linia mamei, Kronfeld Bruha;

- magazin de manufactură situat în or. Cahul, proprietar fiind bunica petiționarei pe linia urnei, Kronfeld Bruha;

- farmacia situată în or. Cahul, amplasamentul exact - str. Regelui Ferdinand II (denumire valabilă pentru anul 1941, actualmente se numește Bulevardul Victoriei), proprietari fiind părinții petiționarei Șteinberg Volf, fiul lui Meer-Gherș și Șteinberg Ruhlea;

- fabrica de cherestea situată pe malul râului Prut în r-nul Cahul, proprietară fiind bunica petiționarei pe linia mamei Kronfeld Bruha;

- moara și întreprinderea individuală pentru comerțul cu făină, situată în comuna Hîncești, Județul Lăpușna (actualmente Hîncești, Republica Moldova), proprietar fiind bunelul petiționarei pe linia tatălui, Șteinberg Meer-Gherș;

- apartamentul situat în comuna Hîncești, str. Piața Nouă 32 pentru 1985 (actualmente Hîncești, Republica Moldova), proprietar fiind bunelul petiționarei pe linia tatălui, Șteinberg Meer-Gherș;

- terenul cu vii situat în comuna Hîncești (actualmente Hîncești, Republica Moldova), proprietarul fiind tatăl petiționarei Șteinberg Volf;

- terenul pentru construcția casei, situat în comuna Hîncești (actualmente Hîncești, Republica Moldova), proprietarul fiind tatăl petiționarei Șteinberg Volf.

În continuare, petiționara a susținut că, la data de 16.04.2013, prin reprezentantul său, s-a adresat la Ministerul Afacerilor Interne cu o cerere, prin care a solicitat reabilitarea și restabilirea ei în drepturile sociale, politice și civile pierdute, inclusiv dreptul de proprietate asupra bunurilor expropriate, precum și reabilitarea următorilor membri ai familiei sale:

- ȘTEINBERG Volf, fiul lui Meer-Gherș, data nașterii XXXXXXXX, locul nașterii - satul Kotovskoe, Județul Chișinău, RSSM;

- ȘTEINBERG Ruhlea (Rahili), fiica lui Miheli (numele de domnișoară KROMFELD), data nașterii XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Județul Cahul, RSSM;

- KRONFELD Braha, fiica lui Iosif (numele de domnișoară KAȚ), data nașterii - aproximativ XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Basarabia;

- KRONFELD Miheli (Meilih), fiul lui Iosif, data nașterii - aproximativ XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Basarabia;

- ȘTEINBERG Meer-Gherș, data nașterii - aproximativ XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Basarabia. Aceste persoane au fost supuse represiunilor politice prin faptul expropriării bunurilor personale indicate în cerere.

Prin răspunsul Ministerul Afacerilor Interne nr. 8/6-3-3-649/13 din 07.05.2013, i-a fost comunicat că Ministerul Afacerilor Interne nu dispune de date, care ar confirma faptul represiunii politice în privința persoanelor sus indicate, inclusiv și în privința petiționarei.

Astfel, în scopul reabilitării ca victime ai represiunilor politice, prin exproprierea bunurilor, în fața societății și repunerea în drepturile legale, a solicitat constatarea faptului represiunii politice în privința următoarelor persoane:

- KLIATCHKO LILY, fiica lui Volf (numele de domnișoară ȘTEINBERG), data nașterii -XXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Județul Cahul, RSSM;

- ȘTEINBERG Volf, fiul iui Meer-Gherș, data nașterii - XXXXXXXX, locul nașterii - satul Kotovskoe, Județul Chișinău, RSSM;

- ȘTEINBERG Ruhlea (Rahili), fiica lui Miheli (numele de domnișoară KRONFELD), data nașterii XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Județul Cahul, RSSM;

- KRONFELD Braha, fiica lui Iosif (numele de domnișoară KAȚ), data nașterii - aproximativ XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Basarabia;

- KRONFELD Miheli (Meilih), fiul lui Iosif, data nașterii - aproximativ XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Basarabia;

- ȘTEINBERG Meer-Gherș, data nașterii - aproximativ XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Basarabia.

Prin încheierile Judecătoriei Cahul din 07 iunie 2016, a fost atras în proces Consiliul Raional Cahul și Primăria or. Cahul, în calitate de persoană interesată, la cererea înaintată de Kliatchko Lily cu privire la constatarea faptului represiunii politice.

Prin încheierea Judecătoriei Cahul din 30 septembrie 2016, a fost dispusă scoaterea de pe rol a cererii înaintate de petiționara Kliatchko Lily, din considerentul că s-a constatat existența unui litigiu de drept.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 05 decembrie 2016, încheierea Judecătoriei Cahul din 30 septembrie 2016, a fost casată cu restituirea cauzei în prima instanță pentru judecarea în fond.

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul din 14 februarie 2017, cererea înaintată de Kliatchko Lily cu privire la constatarea faptului represiunii politice a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 15 august 2017, a fost admis apelul declarat de Lily Kliatchko, prin intermediul avocatului Serghei Rașcov, și a fost casată hotărârea Judecătoriei Cahul din 14 februarie 2017, de respingere a cererii,

cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată, fiind constatat faptul represiunilor politice în privința următoarelor persoane KLIATCHKO LILY, fiica lui Volf (numele de domnișoară ȘTEINBERG), data nașterii -XXXXXXX, locul nașterii orașul Cahul, Județul Cahul, RSSM; ȘTEINBERG Volf, fiul iui Meer-Gherș, data nașterii - XXXXXXXX, locul nașterii - satul Kotovskoe, Județul Chișinău, RSSM; ȘTEINBERG Ruhlea (Rahili), fiica lui Miheli (numele de domnișoară KRONFELD), data nașterii XXXXXXXX, locul nașterii orașul Cahul, Județul Cahul, RSSM; KRONFELD Braha, fiica lui Iosif (numele de domnișoară KAȚ), data nașterii aproximativ anii XXXXXXXX, locul nașterii - orașul Cahul, Basarabia; KRONFELD Miheli (Meilih), fiul lui Iosif, data nașterii aproximativ XXXXXXXX, locul nașterii orașul Cahul, Basarabia; ȘTEINBERG Meer-Gherș, data nașterii aproximativ XXXXXXXX, locul nașterii orașul Cahul, Basarabia.

La 15.12.2017, Ministerul Afacerilor Interne, a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 15 august 2017, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe. În motivarea recursului, a indicat că instanța de apel la examinarea cauzei a interpretat eronat prevederile Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08.12.1992.

La 22.12.2017, Consiliul raional Cahul, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 15 august 2017, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe, motivându-și recursul prin faptul că instanța de apel, a aplicat în mod eronat prevederile legale, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele, care au importantă pentru judecarea pricinii.

Conform art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni, de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Cahul a fost adoptată la 15 august 2017, iar Ministerul Afacerilor Interne și Consiliul raional Cahul, au declarat recurs la data de 15 decembrie 2017, și respectiv 22 decembrie 2017.

Materialele cauzei atestă, că decizia contestată, a fost expediată participanților la proces la data de 06 octombrie 2017 și, în mod repetat, la data de 06 noiembrie 2017, fapt confirmat prin scrisoarea de comunicare a actului de procedură (f.d. 207, 208, vol. I), fiind recepționată de către Ministerul Afacerilor Interne la 17 octombrie 2017, fapt confirmat prin amprenta sigiliului, instituției aplicată pe scrisoarea de însoțire (f.d. 4, vol. II).

Astfel, instanța de recurs, consideră că recursul declarat de către Ministerul Afacerilor Interne împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 15 august 2017, este în termen.

De asemenea, Colegiul, constată ca fiind declarat în termen, și recursul depus de Consiliul raional Cahul, întrucât la materialele cauzei, lipsește dovada recepționării de către acesta deciziei recurate.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 21 februarie 2018, a Curții Supreme de Justiție, completul din 3 judecători, a considerat recursurile admisibile și a decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători (f.d. 19, vol. II).

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

La 26.01.2018, Rașcov Serghei, în interesele Kliatchko Lily, a depus referință la cererile de recurs, prin care a solicitat declararea acestora, ca inadmisibile.

Studiind materialele dosarului, prin prisma argumentelor invocate în cererile de recurs și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural, aplicabile speței respective, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, concluzionează despre necesitatea admiterii recursurilor declarate de către de Ministerul Afacerilor Interne și Consiliul raional Cahul, de a casa decizia Curții de Apel Cahul din 15 august 2017, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

Verificând legalitatea deciziei atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererile de recurs, Colegiul constată că instanța de apel, la examinarea cauzei, a aplicat și a interpretat eronat prevederile legale, iar concluziile expuse în decizie sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, în același timp dând o apreciere arbitrară probelor din dosar.

Pornind de la faptul că instanța de apel în justificarea soluției sale, susține că în urma analizei actelor prezentate de către petiționara Kliatchko Lily, la caz, s-a constatat faptul represiunii politice, prin exproprierea bunurilor a persoanelor indicate în cerere, întrucât în opinia instanței de apel însăși exproprierea, în sensul art. 3 lit. d) Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08.12.1992, reprezintă o metodă de represiune politică, Colegiul remarcă următoarele.

După cum atestă materialele speței, reprezentatul petiționarei Kliatchko Lily, a solicitat constatarea faptului represiunii politice, prin expropriere a persoanelor

indicate în cerere, în scopul reabilitării ca victime ale represiunilor politice, prin exproprierea bunurilor în fața societății și repunerea în drepturile legale a petiționarei și a membrilor familiei sale.

Conform prevederilor art. 1 din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08.12.1992, represiune politică se consideră curmarea de vieți omenești, măsurile de constrângere întreprinse de către stat față de cetățeni din motive politice, naționale, religioase sau sociale sub formă de privațiune de libertate, deportare, exilare, trimitere la muncă silnică în condiții de limitare a libertății, expulzare din țară și lipsire de cetățenie, expropriere, internare forțată în instituții de psihiatrie, sub altă formă de limitare a drepturilor și libertăților persoanelor declarate periculoase din punct de vedere social pentru stat sau pentru regimul politic, realizate în baza deciziilor organelor administrative, judiciare și extrajudiciare.

În temeiul art. 2 din Legea susmenționată, victime ale represiunilor politice se consideră:

- persoanele care au avut de suferit de pe urma represiunilor politice arătate în articolul 1;

- persoanele asupra cărora au fost adoptate decizii de represiune politică, dar care au reușit să evite represiunile directe, inclusiv prin refugiu peste hotarele republicii;

- membrii familiei persoanelor supuse represiunilor, inclusiv copiii care s-au născut în locurile de represiune sau în drum spre ele, persoanele care au fost impuse sau nevoite să-și urmeze părinții, rudele, tutorii în exil ori la locul de deținere specială, sau rămase fără îngrijirea acestora, precum și copiii persoanelor executate în urma represiunilor politice.

Conform art. 3 lit. d) din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08.12.1992, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul lor de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și cetățenii Republicii Moldova, supuși represiunilor politice pe teritoriul altui stat dacă au fost expropriate, deportate sau expulzate din R.A.S.S. Moldovenească și R.S.S. Moldovenească în baza deciziilor organelor administrative sub pretextul luptei cu culacii, cu adversarii colectivizării sau așa-numiții bandiți și cu familiile lor, precum și motive de acuzare de colaborare cu „regimul burghezo-moșieresc de ocupație”.

Astfel, după cum se observă din normele de drept citate, pentru ca persoanele, care au fost supuse represiunilor politice, prin exproprierea bunurilor să fie declarate nevinovate și reabilitate în fața societății, și reintegrate în drepturi, este

necesar ca în privința acestor persoane, să existe decizii ale organelor administrative, care să confirme faptul, precum că statul a întreprins măsuri de constrângere față de ele sub pretextul luptei cu culacii, cu adversarii colectivizării sau așa-numiții bandiți și cu familiile lor, precum și motive de acuzare de colaborare cu „regimul burghezo-moșieresc de ocupație”.

Deci, Colegiul, relevă însăși faptul expropriării de bunuri, fără a întruni condițiile menționate, nu poate constitui drept temei, de a considera că persoanele au fost supuse represiunilor politice, ținând cont și de faptul că exproprierea de bunuri, poate fi interpretată ca o trecere de bunuri în proprietatea statului sau a unei alte persoane, pentru nevoi de interes public, cu acordarea unei despăgubiri.

Cererea de reabilitare se depune de către persoana, supusă represiunilor politice ori de către alte persoane fizice sau juridice, potrivit art. 5 din Legea nr. 1225-XII din 08.12.1992, la Ministerul Afacerilor Interne, în privința persoanelor indicate la articolul 3 literele d) și e).

Dat fiind faptul că, în urma adresării petiționarei în organele corespunzătoare, Ministerul Afacerilor Interne al RM, Serviciul de Informații și Securitate, dânsa a fost informată de către organele respective, că nu dispun de date de arhivă, care să confirme faptul că atât petiționara Kliatchko Lily, cât și membrii familiei ei, au fost supuși represiunilor politice (f. d. 14, 70), reprezentantul acesteia, avocatul Rașcov Alexei, a depus în instanța de judecată, în procedura specială, o cerere cu privire la constatarea faptului represiunilor politice, invocând ca temei Hotărârea Sovietului Comisarilor Norodnici nr. 124 din 15 februarie 1946 „cu privire la aprobarea listelor referitoare la casele private naționalizate pe RSSM/Basarabia” (f. d. 24), cu extrasul din anexa la această hotărâre (f. d. 25), certificatul de la Arhiva Națională a RM nr. 24-08/52 din 06.06.2011 (f. d. 26), extrasul din procesul-verbal nr. 8/596 al ședinței Sovietului Comisarilor Norodnici din 16 mai 1941, cu anexa la el (f. d. 27, 28), precum și alte înscrisuri (f. d. 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35), din care ar rezulta că petiționara, împreună cu membrii familiei sale, dețineau bunurile invocate și că aceștia ar fi fost supuși represiunilor politice, prin exproprierea de bunuri.

Conform art. 6 din Legea nr. 1225-XII din 08.12.92, în cazul în care materialele de arhivă privind represiunile politice, nu s-au păstrat în urma expirării termenului de prescripție sau din alte cauze, stabilirea faptului represiunii politice se face pe cale judiciară.

În conformitate cu art. 281 alin. (2) lit. k) Cod de procedură civilă, instanța judecă pricinile în care i se cere să constate faptul represiunii politice, iar potrivit art. 282 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită.

Analizând și verificând argumentele recursurilor, prin prisma normelor de drept citate și a circumstanțelor cauzei, Colegiul constată că după cum reiese din cuprinsul înscrisului, prezentat sub formă de Hotărâre a Sovietului Comisarilor Norodnici nr. 124 din 15 februarie 1946 „cu privire la aprobarea listelor referitoare la casele private naționalizate pe RSSM/Basarabia” (f. d. 24) – „Постановление № 124 от 15 февраля 1946 Совета Народных Комиссаров Молдавской ССР об утверждении списков национализированных домовладений по Молдавской ССР/Бессарабия” și extrasul din lista, anexată la aceasta (f. d. 25), a fost dispusă întocmirea listelor bunurilor imobile, care au fost supuse naționalizării pe teritoriul RSSM/Basarabia, iar conform extrasului din aceste liste, printre bunurile imobile naționalizate se regăsește și bunul imobil, ce aparține lui Kronfeld M., la rubrica „mențiuni” fiind indicat ca decedat. Însă, la materialele cauzei lipsesc certificate cu privire la decesul persoanelor, indicate în cererea petiționarei și date privind moștenitorii acestora.

Tratând din această perspectivă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că instanța de apel ajungând la concluzia temeiniciei cererii petiționarei Kliatchko Lily, cu privire la constatarea faptului represiunilor politice și invocând în justificarea concluziei sale și hotărârea enunțată, a ezitat aprecierea acesteia, sub aspectul dacă din conținutul ei se deduce cu certitudine faptul exproprierii, ca urmare a măsurilor de constrângere întreprinse de către stat, în baza deciziilor organelor administrative sub pretextul luptei cu culații, cu adversarii colectivizării sau așa-numiții bandiți și cu familiile lor, precum și motive de acuzare de colaborare cu „regimul burghezo-moșieresc de ocupație”, așa după cum stabilesc expres prevederile legale, sau la caz, se are în vedere o naționalizare a bunurilor, fără nici o legătură cu represiunile politice ale persoanelor indicate în cererea petiționarei, având în vedere faptul că în acea perioadă, conform legislației în vigoare, era dispusă trecerea bunurilor din proprietatea privată, în proprietatea statului, nu doar pe criterii politice, dar și pe criterii economice, bunurile fiind adaptate la specificul „național”. Respectiv, instanța de apel urma să se expună asupra faptului dacă astfel de bunuri cad sub incidența Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08.12.1992. Or, din însăși denumirea Legii nominalizate, rezultă doar reabilitarea victimelor represiunilor politice, principiile reabilitării, fiind stabilite de art. 3, iar în sensul art. 1 și 2 din Legea menționată, victime ale represiunilor politice pot fi considerate persoanele, asupra cărora au fost adoptate decizii de represiune politică.

Totodată, instanța de apel nu a verificat și nu s-a expus asupra circumstanțelor legate de indicarea la rubrica „mențiuni”, în anexă (f. d. 25), a faptului că Kronfeld M., în privința căruia, se pretinde că ar fi fost supus represiunilor politice, este

indicat ca decedat, instanța de apel urmând să constate și să stabilească cu certitudine, cărui fapt se datorează decesul acestuia, represiunilor politice sau dânsul a decedat anterior, supunerii represiunii politice prin exproprierea de bunuri, ori după aceasta.

La fel, instanța de apel nu a dat o apreciere corespunzătoare și altor înscrisuri, anexate la dosar, în scopul determinării faptului dacă acestea sunt de natură să indice direct, fie indirect la măsurile de constrângere, întreprinse de către stat față de petiționară și membrii familiei sale din motive politice, naționale, religioase sau sociale sub formă de privațiune de libertate, deportare, exilare, trimitere la muncă silnică în condiții de limitare a libertății, expulzare din țară și lipsire de cetățenie, expropriere, internare forțată în instituții de psihiatrie, sub altă formă de limitare a drepturilor și libertăților persoanelor declarate periculoase din punct de vedere social pentru stat sau pentru regimul politic, realizate în baza deciziilor organelor administrative, judiciare și extrajudiciare, mai ales în situația în care la materialele dosarului se conține înscrisul (f. d. 33) din care rezultă că bunurile lui ȘTEINBERG Volf, au fost incluse în nomenclatorul de inventariere, început în anul 1941, ca bunuri lăsate de către cetățenii sovietici evacuați. Or, noțiunea de evacuare nu este similară după sens noțiunii de deportare, expulzare etc., luând în considerație și faptul că petiționara nu a indicat când a plecat și cărui fapt se datorează motivul plecării din Republica Moldova.

Mai mult, petiționara nu a indicat nici anul concret în care ea și familia sa, au fost supuși represiunilor politice și sub ce pretext, dacă au fost strămutați, deportați în așezări speciale, dat fiind faptul că deportările din Moldova s-au realizat în urma unor decizii, ale organelor administrative, dar nu judiciare sau extrajudiciare, având în vedere Hotărârea Consiliului de Miniștri al RSSM din 28 iunie 1949 „Cu privire la deportarea din RSSM a familiilor de chiaburi, a foștilor moșieri și a marilor comercianți”, aceștia fiind puși sub supravegherea administrativă a Ministerului Afacerilor Interne. Petiționara a făcut doar o referire generală la perioada anilor 1940-1955, și ca urmare, instanța de apel ajungând la concluzia de admitere a cererii petiționarei, urma să verifice și să stabilească concret anul, în care persoanele indicate în cerere, au fost supuse represiunilor politice și nu în ultimul rând, dacă ulterior au fost scoși de sub supravegherea administrativă a Ministerului Afacerilor Interne, în temeiul Decretului Prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 7 ianuarie 1960, prin care au fost abrogate restricțiile și eliberați de supravegherea administrativă a MAI „foștii comercianți, moșieri fabricanți, membrii ai guvernelor și partidelor burgheze expulzați, inclusiv și din Republica Unională Moldovenească”.

La fel, instanța de apel, contrar regulilor procedurii speciale cu privire la stabilirea faptului, care are valoare juridică, nu a determinat dacă au existat decizii

ale organelor administrative, în baza cărora persoanele indicate în cerere, au fost supuse represiunilor politice și datorită cărui fapt petiționara este în imposibilitate de a obține sau a primi, documentele, care confirmă faptul, care are valoare juridică și a cărui constatare se solicită: - nu s-au păstrat în urma expirării termenului de prescripție sau din alte cauze; sau că circumstanțele constatăte, sunt de natură să indice la faptul precum că evenimentul invocat „putea să aibă loc”.

Mai mult, Colegiul, reține că în răspunsul Serviciului de Informații și Securitate, este indicat că acesta nu dispune de date de arhivă, care să confirme faptul că atât petiționara Kliatchko Lily, cât și membrii familiei sale, au fost supuși sau nu represiunilor politice (f.d. 70).

Or, la materialele dosarului lipsește un răspuns clar și explicit al Serviciului de Informații și Securitate, precum că nu dispune de date de arhivă, care să confirme faptul că persoanele indicate în cererea petiționarei, și anume: tatăl ei, Șteinberg Volf, născut la data de XXXXXXXX, în s. Kotovskoe, Județul Chișinău, RSSM (actualmente orașul Hîncești, Republica Moldova), mama ei Șteinberg Ruhlea, născută la data de XXXXXXXX, în or. Cahul, Județul Cahul, RSSM (actualmente or. Cahul, Republica Moldova), bunica pe linia mamei, Kronfeld Bruha, născută aproximativ în XXXXXXXX în or. Cahul, Basarabia (actualmente or. Cahul, Republica Moldova), bunelul pe linia mamei, Kronfeld Miheli, născut aproximativ în perioada anilor XXXXXXXX, în or. Cahul, Basarabia (actualmente or. Cahul, Republica Moldova), bunelul pe lina tatălui, Șteinberg Meer Chersș, născut aproximativ în perioada anilor XXXXXXXX, în or. Cahul, Basarabia (actualmente or. Cahul, Republica Moldova), au fost supuse represiunilor politice.

De asemenea, Colegiul relevă că la data represiunilor politice, indicată în cererea petiționarei, familia de domnișoară a petiționarei Kliatchko Lily, era ”Șteinberg”, care a fost modificată în rezultatul încheierii căsătoriei în anul 1960.

În atare circumstanțe, la caz, se constată că soluția instanței de apel este bazată pe interpretarea și aplicarea eronată a prevederilor legale, totodată, instanța nu a stabilit și nu a elucidat toate circumstanțele, care au importanță pentru justa soluționare a cauzei.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să transmită cauza spre rejudecare în instanța de apel, în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile declarate de către Ministerul Afacerilor Interne și Consiliul raional Cahul, a casa decizia Curții de Apel Cahul din 15 august 2017, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecată.

La judecarea cauzei, instanța de apel, urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 444, 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de către Ministerul Afacerilor Interne și Consiliul raional Cahul.

Se casează decizia Curții de Apel Cahul din 15 august 2017, în cauza civilă la cererea înaintată de Lily Kliatchko, persoană interesată Ministerul Afacerilor Interne, Primăria Cahul și Consiliul raional Cahul, cu privire la constatarea faptului represiunilor politice, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Svetlana Filincova

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Nina Vascan